
Ellevte Søndag efter Trinitatis

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Elleve Søndag efter Trinitatis	4
11. SØNDAG EFTER TRINITATIS	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Ellevte Søndag efter Trinitatis

11. SØNDAG EFTER TRINITATIS

Prædikedag 11. SØNDAG EFTER TRINITATIS

Prædikedato 24. august 1941

Prædiketekst Lukas 18,9-14

Prædikested Vedersø Kirke

Prædiken ID P240841-01

Kilde (Ved Babylons Floder, 132-138)

Ellevte Søndag efter Trinitatis.

Chr. Hansens Regnebog og Vorherres er ikke kommen paa samme Forlag. Farisæeren — ja, nu ved vi, at en Farisæer er en grimme Karl, men det er jo bare, fordi vor Børnelærdom har fortalt os det. Farisæeren var i Virkeligheden Indbegrebet af Agtværdighed i det israelitiske Folk. Det var Mænd, der vidste, hvad Karakter var; for den havde de selv. Tør vi gaa saa vidt som til at sige, at de var Folkets Rygrad? I hvert Fald de var Kvalitetsmennesker, og de vidste det.

Der er intet i Lignelsen, der fortæller os, at denne Farisæer udskilte sig fra Slagsen. Han var en strengt gudfrygtig Mand, og han var dybt hæderlig. Han satte en Ære i at være et Mønstermenneske, og naar han følte det lykkedes, gav han Gud Æren. Han havde den sunde Selvtillid, som klæder de Folk, der har haft Karakter nok til at undgaa Akkorden her i Livet. Han er et Herremenneske. Et oprejst Sind. Rolig Selvbevidsthed. Rank Holdning. Han hører til de faa, om hvem det kan siges, at Landet var bedre rejst, hvis vi havde mange af hans Slægt.

Over for ham er stillet Tolderen. Nu ved vi, at vi skal indtage en Holdning af Velvilje, men det er atter noget, vor Børnelærdom har forberedt. Hvis vi havde lært at se paa ham med hans Samtids Øjne, saa holdt vi os nu for Næsen. Toldernavnet — der stod en Lugt om det, af misliebige Affærer, af at have solgt sig til Landets Fjender, Uhæderlighed og Vindskibelighed, Genstand for de nationalt tænkendes Spyt. Den absolutte Modsætning til Farisæeren, den Samfundsstøtte og Gudsmand.

Tolderen skulde helst ses i et Værtshus, en Dag han havde gjort gode Forretninger. Men i Dag var han altsaa for engangs Skyld kommen i Kirke. Dær gjorde han en ynkelig Figur.

Den hjemmevante Farisæer, der er kommen i Guds Hus af den skønneste af alle Grunde: for at takke, og Vinkelskriveren i de fremmedes Sold, se, hvor han staar og spiller Dilettant dernede ved Døren!

Nej, Chr. Hansens og Vorherres Regnebog bygger ikke paa de samme Principper.

Og hvad i Alverden er det saa, der faar Jesus til at sige, at denne ynkværdige Figur, han fik da noget ud af sin Gudstjeneste? Er det saadan, Gud vil have os? er Tolderen det kristne Mandsideal? en sjusket og smudsig Muldvarpsjæl, der til daglig roder i alt af Jorden og om Søndagen drevet af skidt Samvittighed kommer og krummer sig for Gud, som han er vant til paa Hverdagens sex at krumme sig for Mennesker!

Der er ingen af disse to, der er Idealskikkelser. Kristus har aldrig forlangt, at alle Kristne skulde ligne Tolderen her. Han forlangte for øvrigt aldrig Lighed. Han havde det klareste Blik for den Styrke og Rigdom, der hedder Forskellen. Kun deri skulde de Kristne ligne hinanden, at de modtog Ham selv.

Nej, Tolderen er ingen Idealskikkelse. Naturligvis har Kristus ikke noget direkte mod Hæderlighed og Retskaffenhed. Det er ikke nok til at gøre et Menneske berygtet i Kristi Øjne, at det er uberygtet.

Men atter her finder vi hans ubegrænsede Mistro til Resultater, hans Foragt for alt det ydre. Han lader sig ikke blænde af alle de Medaljer, Farisæeren dekorerer sig med. Hans Blik søger bag det ordensbehængte Bryst det nøgne Hjerte. Hvad er der inde i det?

Der er Hovmod hos Farisæeren. Der er Ydmyghed hos Tolderen.

Alligevel er det kolossalt, ja, er det rystende, at Jesus tillægger Ydmygheden saa stor Betydning, at den alene vejer fast alle andre Dyder op. Han maa jo mene, at Dygtighed, Karakterstyrke, Guds frygt er altsammen intet værd for den, der er i Hovmodets Vold.

Er det nu rigtigt? har Frelseren ikke for engangs Skyld taget fejl? er Forklaringen ikke den simple, at han, Tømrersvenden fra Galilæa, har set sig saa gal paa det hovne Plutokrati i Jerusalem, at det blot har været ham om at gøre at ramme det dødeligt?

Lad os betænke det jødiske Folks Skæbne. Hvorhen førte Farisæerhovmodet det ulykkelige Folk? Farisæernes stolte Tro paa ved minutiøs Opfyldelse af Lovens Krav at kunne binde den almægtige Gud saadan til sig, at Verdensherredømmet blev Jødernes, førte først til Fejltydning af Profeterne og Forkastelse af Jesus; dernæst og derfor til de endeløse Sammenstød med "Hedningerne", der førte til Elendighed, en Elendighed saa dyb, at intet andet Folk i Verden er kommet den nær, saa det forlængst havde været udryddet, om ikke just Ydmygelsen hvergang havde reddet en Rest.

Og lad os prøve en Stund at rette Blikket mod de store Personligheder i Verdenshistorien. Hvor ofte ser vi ikke, at Selvovervurderingen, at Hovmodet har slynget dem fra deres straalende Bane og bragt Ulykker og Rædsler over dem selv og andre, saa alt det gode, de havde udført, er blevet mere end udslettet derved!

Eller lad Tanken standse ved vor egen Kultur. Det var jo en frigjort Kultur. Den dyrkede Selvtilstrækkelighedens stolte Evangelium. Hvorhen har den ved denne formastelige Frækhed bragt sig selv? Vaander vore Hjerter sig ikke ved Anelsen om de unge Menneskeliv, der nu kastes ud til Gødning paa Europas Marker! En degenereret Abeart er Menneskeslægten. Saa langt har dets Hovmod ført det frem.

Han har ikke set galt, den Herre Kristus, han har ikke set galt, da han udnævnte vor Egensindighed til vort Livs og vor Sjæls farligste Fjende. Chr. Hansens Regnebog rækker for kort. Det er bedre at lære sig Regning hos Kristus.

Lad os takke ham for hans skaanselsløse Udfordring, da han stillede Tolderen op for Farisæerens Øje til et Eksempel. Hans Fortælling er en Novelle fra Landsbyen, men der er Verdenshistorie i den.

Hvad? har De ikke selv kendt Fru Jørgensen? Hjemmet skinnede af Properhed, Arbejdet føg hende fra Haanden, der var Orden, der var Velstand, og der var Foragt for Hansigne ved Bysjøvlen. For Hansigne hun overkom ikke Alverden, og der var halvsnusket i Krogene, og det kneb for Hansigne og Jørgen at faa det til at gaa rundt.

Men der var Hjertevarme og aabent Sind og aldrig et ondt Ord om nogen hos Hansigne, og Kaffen smagte godt af den skaarede Overkop. Ovre hos Fru Jørgensen var Kaffen kold, selv naar den dampede; for der var ikke Livsglæde skabt i det Hus.

I Rom sad Tiberius. De romerske Kejsere naede det Maal af Hovmod, man kalder Storhedsvanvid. De troede, de var Guder. De er næsten glemte nu, huskes kun som Skamletter paa Menneskenavnet, medens han, Tømreren fra Nazareth, han, der var sagtmodig og ydmyg af Hjertet, hans Navn er, Aartusinder efter, endnu paa alles Læber og Verdens eneste Haab.

Mine kristne Venner, lad os lægge os paa Sinde Vorherres lille Anekdote om Selvretfærdigheden og den Selvforkastelse, der søger sin Oprejsning i Guds Naade.

Lad os huske hans Dom over for det, der stiller sig op i Templet og takker Gud for alt det Gevaltige, det har drevet det til.

Og over for vort eget Land og overfor vor egen Sjæl, lad os dær tage ved Ydmygelsens miskundelige Lære.

Vort eget Land — ja, naturligvis er for de store Lande Fristelsen til at stole paa egen Magt og Mængde stor. Men ogsaa smaa Lande kan faa Fedt om Hjertet af Selvtilfredshed og gejle sig selv op til at tro det fortjenstfuldt at lovprise sig selv. Førerne, der skal takkes Folket, ser deres Fordel ved at udbasunere deres egne Bedrifter og skamrose Folket for dets Vaagenhed, dets Flid, dets Ligevægt og hvilke andre skønne Dyder, man med større eller mindre Smæld kan føre rundt i Manegen.

Og Folket kan virkelig lade sig bestikke og ende med at synes saa godt om sig selv og sin Indsats og takke Gud for, at det ikke er som de andre forfærdelige Nationer, Røvere, uretfærdige, Libertinere, og slet ikke som denne Farisæer.

Det er aldrig Kristenpligt at underkende sig selv. Men det er altid Kristenpligt at tage sit Medansvar for det Heles Fald. Ogsaa vi Danske har, om vi vil finde og vinde vort Liv igen, en Vandring for os frem til Bodsstedet: Fader, vi har syndet mod Himlen og mod dig; men giv du os af din Naade.

Og hvordan er det med dig, min Tilhører, har du ikke et eller andet Sted i dit Hjerte et Hovmod, du skal have kastet bort? Jeg ved, at Tingen er svær og indviklet; man kan ikke gøre sig ydmyg; man kan ikke komme og sige: I Gaar var jeg en Farisæer, men nu er jeg en Tolder, der ikke ved af anden Bøn end den: Gud, vær mig Synder naadig.

Nej, det kan man ikke. Den, der giver sig selv Attest som Tolder, vær viss paa, han er Farisæer. Enten bedrager han andre eller baade andre og sig selv.

Men vi kan lære at fatte Afsky for Hovmodet. Vi kan lære at hade og forfølge det hos os selv. Og da skal Guds Aand, som har selve Evigheden til sin Raadighed, opbygge Ydmygheden i os.